

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-311-8-37>

POSSIBLE WORLDS OF THE NOVELS

МОЖЛИВИ СВІТИ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

Piina O. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department
of Ukrainian Studies
Kharkiv Humanitarian University
“People’s Ukrainian Academy”;
Head of the Group
“Ukrainian Literary Studies”
Communal Institution “Kharkiv
Regional Small Academy of Sciences”
Kharkiv, Ukraine*

Ільїна О. В.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри українознавства
Харківський гуманітарний
університет «Народна українська
академія»;
керівник гуртка «Українське
літературознавство»
Комунальний заклад «Харківська
Мала академія наук Харківської
обласної ради»
м. Харків, Україна*

Ідея існування мультиверсуму виникла ще в часи давніх цивілізацій, а сучасний інтерес до цієї проблеми зумовлений новими напрацюваннями в царині філософії, фізики, математики, психології та інших галузей науки. Окрім цього, перехід до постмодерністської візії, для якої властивий примат плоралізму над одиничним, також сприяв поширенню концепції існування множинних світів, тож цілком закономірною стала ідея мультиверсуму, що постає своєрідним антагоністом класичного й однорідного Всесвіту.

Теорії, що стосуються множинності світів, у семантиці пов’язані з поняттям «можливий світ», яке здебільшого можна витлумачити як можливий стан справ, можливий перебіг подій.

Сам художній текст становить собою певний можливий світ, адже автор, моделюючи ті чи ті ситуації, створюючи особистість персонажа, вдається до конструювання можливих варіантів розвитку подій.

У сучасній лінгвістиці художній текст можна також сприймати як окремий світ у безлічі інших. При цьому текст варто розглядати як систему, що передбачає подвійну референцію (зовнішню та внутрішню): стосовно реального світу та стосовно світу суб’єкта. Зовнішня референція передбачає зіставлення подій, що мають чи мали місце в реальному світі, із подіями, що трапилися в художньому; а внутрішня референція зумовлена характером сприйняття суб’єктами художнього світу зображеної події. Відповідно до цього в художньому

тексті можна виокремити навколишній світ та персонажний світ. За таких умов внутрішня референція стосуватиметься сприйняття світу суб'єктами художнього твору, можливий світ персонажа становить собою когнітивний світ, що містить знання, цінності, вірування, переконання, що є результатом унікального досвіду; а зовнішня референція – це й буде події, побут художньої дійсності, адже будь-який створений письменником художній світ становить собою модель об'єктивного світу, де діють звичні закони. При цьому важливо розуміти, що реципієнт розглядає художній світ лише як своєрідну ментальну карту реальності, яка існує лише на папері й переміщується у свідомість читача, передаючи при цьому враження різного роду, створюючи нову картину світу в душі реципієнта. Таким чином, доцільно говорити не лише про персонажний світ, навколишній світ, а також про світ реципієнта.

Розмірковуючи над природою множинних світів і їхньою кореляцією з реальним світом, В. А. Іваненко розмежовує поняття можливого світу і фікціонального, вважаючи останній текстовим можливим світом. Дослідниця виокремлює «*дійсний світ (AW, actual world)* – центральний світ первинної системи модальності; *дійсний світ конкретного літературного тексту*, тобто вторинної системи модальності (TAW, textual actual world), *текстуальний референтний світ (TRW, textual referential world)*» [1, с. 6]. Досліджуючи художній світ, варто розглядати його як дійсний, тому важливо абстрагуватися від аналізу відношення художнього світу до об'єктивного. Художній світ, таким чином, є поняттям, що означає варіант дійсного світу.

У можливому художньому світі наявні такі семантичні простори: 1) найближчий світ (опис найближчого світу передбачає звернення уваги на звичайні для людини речі. Сюди належать описи природи, артефактів, інтер'єру та екстер'єру, тобто його становлять такі макроконцепти, як **ПРИРОДА, ЧАС, ПОБУТ, АРТЕФАКТ**); 2) світ автора (який складають особливості індивідуального стилю письменника: лексичні, фразеологічні, синтаксичні, морфологічні та інші характеристики творчості); 3) персонажний світ (концепти **ЗОВНІШНІ РИСИ, ВНУТРІШНІЙ СВІТ**, а також концепти, що є важливими для дійової особи); 4) ірреальний світ (це концепти **СОН, ФАНТАСТИЧНІ ІСТОТИ, ФАНТАСТИЧНІ АРТЕФАКТИ, ФАНТАСТИЧНИЙ ПРОСТІР**). Таким чином, дослідження множинних світів художнього тексту передбачає комплексне вивчення творчого доробку будь-якого майстра слова.

Література:

1. Іваненко В. А. Конструювання можливих світів в інтелектуальному романі Йена Бенкса : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.04. Київ, 2011. 20 с.
2. Кагановська О. М. Текстові концепти художньої прози (на матеріалі французької романістики середини ХХ століття). Київ : Вид. центр КНЛУ, 2002. 292 с.
3. Кадикало А. М. Теорія мультиверсуму та її вплив на трансформацію пізнавального процесу. *Вісник Львівського університету. Серія : Філол.-політолог. студії*. Львів, 2012. Вип. 22. С. 49–55.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-311-8-38>

**SECONDARY NOMINATION AS A WAY
OF PR TERM FORMATION IN THE UKRAINIAN LANGUAGE**

**ВТОРИННА НОМІНАЦІЯ ЯК СПОСІБ ТВОРЕННЯ ТЕРМІНІВ
PR-ГАЛУЗІ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ**

Ovseichyk S. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Assistant at the Department of Stylistics
and Language Communication
Taras Shevchenko National
University of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Овсейчик С. В.

*кандидат філологічних наук,
асистент кафедри стилістики
та мовної комунікації
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Терміни як спеціальні одиниці метамови науки *були, є та будуть* об'єктами вивчення лінгвістів з різних країн. Це своєрідні мовні універсалії, які наявні в багатьох розвинених мовах світу, що характеризуються як загальними закономірностями, так і мають деякі специфічні локальні особливості, які виявляються, зокрема, і на рівні творення термінів. Носії різних мов дещо по-своєму сприймають світ: крізь призму власного історичного та суспільного досвіду, власної культури та мови. Відповідно «особливістю мовотворчого мислення є те, що воно по-новому, в національний спосіб членує світ, навіть світ наукової галузі. Різниця у словниковому складі різних мов світу